

20 YANVAR

(1990-cı ildə rus-erməni hərbi birləşmələrinin təcavüzü nəticəsində
canlarını fəda etmiş Bakı şəhidlərinin xatirəsinə ithaf edirə

P R O L O Q

Tale imkan versə, qismət yar olsa,
Vətənim təzədən bəxtiyar olsa,
Bu dərdim ellərə çatıb, car olsa,
Sınan arzulardan yazacağam mən,
O yanıqlı tardan yazacağam mən!

İnsan qırğınını törətdi insan,
"Lay duvar igidlər" köçdü dünyadan,
Qırmızı lələyə döndü qızıl qan,
Qışdakı bahardan yazacağam mən,
Qərənfil yollardan yazacağam mən.

Mizrab telə dəydi, tel yanıb getdi,
Ürək ağı dedi, dil yanıb getdi,
Oğul nakam öldü, el yanıb getdi,
Gördüyüm ah-zardan yazacağam mən!
O qəmdən-qübardan yazacağam mən!

Körpələr çiçək tək soldu, ağladım,
Ataların gözü dolu, ağladım,
Analar saçını yoldu, ağladım,
Qəfil intizardan yazacağam mən,
Çəkilən ahlardan yazacağam mən!

Zərəngiz, dərđini dərindən demə,
Düşmənim üzdədi, sərindən demə,
Qan gedir güllələr yerindən demə!
Güllədə zəhərdən yazacağam mən,
Bu gündən, səhərdən yazacağam mən!

Bir qara gün gəldi
Yurdumun üstə!

Neçə dərd qalandı
Dərdimin üstə!
"Topxana qırıldı!" –
El dad edirdi!
Qaçqın, didərginlər
Fəryad edirdi!
Demə, bundan güclü
Bir dərd də varmış,
Gəlirmiş günahsız
Xalqın üstünə!
Qafalarda qəzəb,
Ürəklərdə kin,
Demə yol gəlirmiş
Bu qara günə!?
Yurdumuzu qətlə
Yetirmək üçün,
Mənfur siyasətin
Bitirmək üçün,
Namərd qəsdimizə,
Girirmiş gizli!
Düşmən iş görürmüş,
Qəsdli-qərəzli!
Şəhər fəğan edir,
Yollar bağırır!
Ağaclar bağırır!
Kollar bağırır!
Bədənimdə qanım
Tərsinə axır,
Ürək guppultuyla
Köksümdən çıxır!
Daşmı yağdı Göydən
Ay Allah, nədir?
Bu sürək təkərlər
Hayana gedir?
Bakı təlatümdə,
Bakı dərdədir,
Varlığım, ayAllah
Əlimdən gedir!
Yoxmu bir saxlayan
Qoşun-ləşkəri?

Gənclərin hikkəsi
Candan içəri!
"Öldü var, döndü yox!"
Bağışlamarıq!
Qoy dünya bilsin ki,
"Bizlər də varıq!"
Əl-ələ tutuşub,
Cavanlar həməən,
Deyirlər: "Tank keçməz
Yox, üstümüzdən!
O bizim "ölkənin"
Tanklarıdırsa,

Sovet qanunları
Şüarıdırsa?
O bizi öldürməz,
Əzməz, heç zaman!..."
Qırıldı gənclərim,
Qırıldı, aman!!!
Gəncləri qanına
Qəltan etdilər!
Etdilər, etdilər,
Yaman etdilər!
Nə soruşan oldu,
Nə bilən oldu?
Olmuş olacaqdı
Bu dünən oldu!
Mənim cavanlarım
Şəhid oldular!
Səkilər, küçələr
Qanla doldular!

Yamandı oğulun,
Mərdin ölümü!
Unutmadı xalqım,
Dağı, zülümü!
Qəlbindəki dərdi
Ağladı bu xalq,
Qırx gün oğul yası
Saxladı, bu xalq!

Qırx gün xalqın dili
Bayatı ötdü!
Qırx gün Azərbaycan

Qətlə yas tutdu!
Qırx gün əli-qolu
Sustaldı xalqın,
Təkcə haqq sədası
Ucaldı xalqın!
Üsyan eylədi xalq
Bu haqsızlığa!
Kimi çadır qurdu
Keçdi aclığa.
Bu da bir aksiya,
Bu da bir üsyan!
Doldu qoşun ilə
Dörd tərəf, dörd yan!
Qoşun içində xalq
Mərdanə gəzdi,
Gözügərəsi, bu xalq
Hər dərdə dözdü!

Düşmən iş görürdü
Qəsdli-qərəzli!
Hara üz tutduqsa,
Qovdular bizi!
Eşitmədi nadan
Məmurlar sözü!
Qərarlar verildi
Hey gizli-gizli!
Biri taxtdan düşdü,
Getdi, gənidi!
Biri təzə gəldi,
Dedik yenidi!

Olmadı yenə də
Bir dərdə yanan!
Olmadı bu xalqın
Halını qanan!
Xalq özü dərdini

İçində çəkdi!
Asfalt yollara da
Qərənfil "əkdi"!
Qərənfil, İlahi,
Dərdə şərikmisiz?
Qərənfilin işi
Həqiqi işmiş.
Qərənfil bu qana
İlk ünvan oldu!
Şəhidi bacı tək
Ağlayan oldu!
Ağladı bacı tək,
Qardaşa bu gül!
Yazıldı tarixə,
Yaddaşa bu gül!
Aylarla bu gülü
Bəsləyən insan!
Hər işimə yetər,
Bəs deyən insan!
İndi bəs nə üçün
Tökür yollara?
Binaya, ağaca,
Yaşıl kollara?...
O qədər qərənfil

"Calanmışdır"ki!
Məzarlar üstünə
Qalanmışdır ki!
Bu, təskin edirdi
Xalqı, elə bil,
Yolboyu "Xalçalar"
Tamam qərənfil!
Qərənfil ikinci
Qan oldu xalqa,
Şərəf oldu xalqa,

Şan oldu xalqa!
Qərənfil dastanı
Yazılsa cild-cild,
Nə tərif, nə təsvir
Qurtaran deyil!
Şəhid məzarları
Üstə qərənfil,
Ağladı bacı tək
Şəhidi bu gül!

Analar nişançün
Xonça tutarlar!
Analar gəlinçün
Yola çıxarlar!
Ay Allah!
Analar yağıbdı Göydən?
Əlləri xonçalı,
Başı qaralı?!
Yollara nə qədər
Ana çıxıbdır,

Analar hüznü
Günə çıxıbdır!
Ana ağı deyir,
Ana saç yolur,
Ana bənövşə tək
Sarılır, solur!
Yüz otuz iki oğul!
Ana ah deyir.
Yerdə qalmayacaq
Bu günah deyir!
Sovet qanunları
"Uca" taxtında
Sovet qanunları
Ayaq altında!
Qorbaçov qaniçən
Yazov cəlladdı!
Bu xalqın məhvinə
Kim imza atdı?
Alar qisasımı
Cənabım Allah!

Bakatin, Girenko
Hökmündə günah!
Primakov aldatdı
Xalqı başabaş,
Dedi ki, gözlənmir
Bakıda savaşı!...
Zəkalar arxayın
İşdən çəkildi,
"Ağalar", məmurlar
Getdi, əkildi!
Tənha qaldı xalqım
Zülüm önündə!

Dünya cavabdehdir,
Elim önündə!
Bakı haray çəkdi,
Kar oldu dünya,
Həmişə yamanla
Var oldu dünya!
Pisin qulağını
Çəkmədi qəti,
Yamana yaxşılıq
Oldu adəti!
Qərbin, BMT-nin
Səsi gəlmədi,
Neçə qətnaməsi
Eşidilmədi!...
Gördü dəhşətləri
Susdu, dinmədi!
Halalca haqqımız
Yox, bilinmədi!
Bu qara ləkələr
Heç silinmədi!

Dünyanın dərini
Çəkərdi xalqım,
Yaxşılıq toxumu
Əkərdi xalqım!
Gahdan Vyetnamda,
Kampuçiyada,
Gah da Banqladeşdə

Ya da Kubada
Olan müharibə

Bəlliyyə bizə,
Dəstək də verirdik
Həməsrimizə.
Lakin, mənim xalqım
Öyülmədi heç!
Haqqı haqq yerində
Deyilmədi heç!

Bir qara vahimə,
Bir qara zülmət!
Bir qara təlatüm,
Bir qara vəhşət!...
Zülmət gecədəki
Azğınlığa bax!
Özünü itirmir,
İtirmir bu xalq.

Buynuzlu tankların
Üstünə cumur,
Tırtıla çırpılır –
Gözünü yumur!
Haqq! Azadlıq! - deyə
Döyünür bu xalq!
Qəhrəmanlarıyla
Öyünür bu xalq!
Tanrıdan xəbərsiz
Düşmən iş görür,
İgidlik Yer ilə,
Göylə ölçülür!
Yetmiş il qəfəsdə
Olan milləti,
Mərdliyi qanında
Qalan milləti,

Məğlub etmək olmaz!
Talamaq olar!
Torpağını qanla

Sulamaq olar!
Qanıq itlər kimi,
Quduz köpək tək,
Axan al qanını
Yalamaq olar!
Bir xalqı qanına
Boyadı "qatil"!
Aldı öz üstünə
Bu adı "qatil"!
Günahsız xalqıma
Günah yaxıldı!
Ay Allah!
Neçə ev
Uçdu, yıxıldı!
Neçə ev oğulsuz
Gərəksiz qaldı!
Neçə körpə yetim
Köməksiz qaldı!
Neçə gəlin ərsiz,
Bəzəksiz qaldı!
Analar oğulsuz,
Çörəksiz qaldı!
Atalar yurdçusuz,
Dirəksiz qaldı!
Yurdlar uçuruldu,
Özünsüz qaldı!

Bu nə qan gölüdür,
Nədir, İlahi?
Nəydi bu millətin,
Nəydi günahı?
Sahibsiz papaqlar
Tökülüb yerə?
Qərənfil döşənib,
Adi mərmərə?
Bu yerə, palçığa,
Otluğa nədən?
Bu qədər su töküb
Yuyublar görən?
Qatil! Günahını
Gizlətmək istər!

O qara gecədən
Doğulan səhər...
Həm şərəf, həm şöhrət,
Şan günümüzdür!
Bizim ad günümüz,
San günümüzdür!
Unudulmuş xalqı
Yaşatdı bu gün

Düşməni qat-qat
Alçaltdı bu gün!
Bu gün birliyimiz
Aşkara çıxdı!
Bu gün diriliyimiz
Aşkara çıxdı!
Bu günlə ellərə
Tanındı adım!
Bu günlə bir dünya
Şöhrət yaşadım!
Bu günlə bir ömür
Fəxr daşdım!
Mənim doğum günüm
Bu gündür, bilin!
Bütün doğumlardan
Üstündür bilin!
Bu gün şöhrətimə
Şöhrət qalandı!
Bu gün tariximə
Qüdrət calandı!
Bu günlə başladı
İstiqlalımız!
Bu günlə yaşadı
Hər məlalımız! -
20 Yanvar xalqın
Haqq savaşdır!
18 Mart xalqın
Qan yaddaşdır!
Yadımıza düşür,
Yaddan çıxanlar!
Bu gün xatırlanır,
Unudulanlar!

E P İ L O Q

Demə yaddan çıxar
"20 Yanvar"!
Qoca tarix kimi,
Bir arxası var!
Haqqın arxasında
Haqdır havadar!
Zaman özü haqqı

Sevər, yaşadar!
Bir xalq məhvə gedər
O zaman, yəqin,
Özü tarixini
Qura bilməsin!
Əsrlər yaşayıb,

Mənim millətim!
Zamana yoldaşdır,
Adım, şöhrətim!
Vaxt olar düşməni
Yenər qüdrətim!
Bir haqq sorağıyla
Dinər qüdrətim!
Dolanar qüdrətim,
Dönər qüdrətim!
O gün yaxındadır
Gələcək, bilin!
Yurdumun sabahı
Güləcək, bilin!

Zərəngiz Dəmirçi

(son)